

*Bulgaria Abroad
България по света*

ДРУЖЕСТВОТО НА БЪЛГАРИТЕ В УНГАРИЯ ОТБЕЛЯЗВА ВЕКОВЕН ЮБИЛЕЙ

Албена Миланова

Национално издателство за образование и наука „Аз Буки“

Тази година е юбилейна за българската общност в Унгария. Навършват се сто години от основаването на първото дружество на българите в страната. Една от най-активните и развити български общности зад граница заслужава особена почит заради сплотеността, родолюбието, верността към българския език и традиции, щедростта, с която са събирани средства за изграждане на редица културни институции.

В деня на Националния ни празник Трети март вицепрезидентът Маргарита Попова и държавният глава на Унгария Янош Адер бяха специални гости на гала-концерта в Българския културен дом в Будапеща. Под техен патронаж се провежда и културната програма за вековния юбилей на Дружеството на българите в Унгария.

„Прекрасно е да отбележим и да споделим националния си празник с приятели, с които ни свързват и съвремението, и историята“, заяви Маргарита Попова преди началото на концерта в Българския културен дом. Пред гостите на събитието вицепрезидентът отново изрази признателността на България за толерантната политика на Унгария към общностите от различни националности в страната, която подпомага и усилията на българското малцинство за съхраняване на неговата национална идентичност. Вицепрезидентът Попова участва и в церемония по откриването на паметник-чешма на българския градинар в Будапеща, дело на скулптора Огнян Кожухаров. Паметникът е изграден с доброволни дарения на сънародниците ни и с помощ от унгарската държава.

Формирането на българската общност в Унгария е дълъг исторически процес, водещ началото си от XIV в. Първата голяма вълна е свързана с изселническите движения в резултат на нахлуването на османците на Балканите. Последвалата втора вълна е резултат главно от разгрома на Чипровското въстание през 1688 г. Немалка група българи-католици напускат пределите на българските земи, за да се заселят в Банат, тогава в границите на Хабсбургската империя. По-късно започва заселването на български градинари и търговци.

Наследниците на родните градинари, дошли в Унгария в края на XIX и началото на XX век, не без основание се гордеят с факта, че създаденото от тях Дружество

на българите е сред най-старите действащи организации на сънародниците ни зад граница. Всичко започва по инициатива на градинаря тетевенчанин Лазар Иванов – на 27 юли 1914 г. комитет от 17 души одобрява идеята за създаване на дружеството. Буквално за седмица близо 200 души даряват над 4300 златни крони за инициативата и на 2 август – Илинден, 64 учредители одобряват устава, предложен от Стефан Гьоков, и избират първи Управителен съвет, начело с Лазар Иванов. Първоначално дружественият клуб е в предоставено от Димитър Димитров жилище на ул. „Лоня“ 11 в Будапеща. Там е устроен и първият български параклис.

В следващите години врати отваря читалището „Иван Вазов“ (1922) и училище и параклис в Мишколц (1923). Две години след като на 27 май 1916 г. в Будапеща е създадена Българска православна църковна община с председател Петър Хаджипетков, в Будапеща е осветен православен параклис „Св. св. Кирил и Методий“. През 1932 г. на дарен от унгарската държава терен с пари на българската общност е издигнат православният храм „Св. св. Кирил и Методий“ в Будапеща.

Нова родолюбива инициатива събира от българските семейства 2 725 000 форинта за изграждането на Българския културен дом в Будапеща, който е открит през есента на 1957 г.

Дейността на Дружеството не остава незабелязана и през 1964 г. получава орден „Кирил и Методий“ – I степен. През 2005 г. то е удостоено с наградата за малцинствата „Про култура миноритате“ на Унгарския институт за култура. По повод 95-годишнината на организацията тя получава и възпоменателен плакет „Иван Вазов“ от Държавната агенция за българите в чужбина. И днес Дружеството играе важна роля за запазване на идентичността, самосъзнанието и за популяризиране на българските културни ценности в унгарското общество. То организира събрания, чествания на забележителни дати и годишнини, тържества, вечеринки, екскурзии и др. Поддържа традициите за съвместно посрещане на Нова година, празнуване на Трифон Зарезан и Димитровден, отбелязване на най-важните дати от историята на българския народ – 3 март, 24 май, Деня на Ботев, Деня на Съединението и др.

Представяме на Вашето внимание речите на Андраш Дончев и Данчо Мусев, изнесени по повод тържествата, отбелязващи юбилея на Дружеството на българите в Унгария.

ASSOCIATION OF BULGARIANS IN HUNGARY CELEBRATES 100TH ANNIVERSARY

✉ **Mrs. Albena Milanova**

Az Buki National Publishing House
125, Tzarigradsko Chaussee Blvd., bl.5
1113 Sofia, Bulgaria
history@azbuki.bg